

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تبریز
دانشکده پرستاری و مامائی تبریز
گروه پرستاری بهداشت جامعه
نیمسال دوم ۹۱/۹۲

نام درس : پرستاری بهداشت جامعه ۱
نام مدرس یا مدرسین : ش. برزنجه عطری
تعداد واحد: ۲ واحد نظری
ترم و رشته تحصیلی : دانشجویان کارشناسی پرستاری
واحد پیشنیاز: ندارد
روز و ساعت تشکیل کلاس : یکشنبه ها ساعت ۱۰-۸

هدف کلی درس:

هدف از تدریس انتقال دانش و اطلاعات لازم به دانشجویان در زمینه بهداشت جامعه و مبانی آن، پرستاری بهداشت جامعه، نقش‌ها و فعالیت‌های پرستار بهداشت جامعه در رابطه با فرد و گروه می‌باشد. از دانشجویان انتظار می‌رود در پایان این درس نقش خود را به عنوان پرستار بهداشت جامعه در بررسی، شناخت و تشخیص مشکلات بهداشتی جامعه شناخته و مهارت لازم را در برنامه ریزی برای حل مسائل و معضلات بهداشتی جامعه به دست آورند.

اهداف جزئی جلسه اول

۱. تاریخچه بهداشت جامعه،
۲. مفاهیم و تاریخچه پرستاری بهداشت جامعه،
۳. نقش و فعالیت‌های پرستار بهداشت جامعه در تیم بهداشتی

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه اول:

- تاریخچه بهداشت در جهان (قبل از میلاد، دنیای روم و یونان، قرون وسطی، قرن ۱۸ و ۱۹ میلادی و قرن بیستم) را شرح دهد
- چهره های جاویدان در بهداشت عمومی را نام ببرد
- تاریخچه بهداشت در ایران را توضیح دهد
- تعاریف مختلف بهداشت را از نظر متفکرین بیان نماید
- بهداشت فردی را تعریف کند
- بهداشت عمومی را تعریف کند
- جامعه و پرستاری بهداشت جامعه را تعریف نماید
- تاریخچه و اصول پرستاری بهداشت جامعه را بیان نماید
- فعالیت ها و نقش های پرستار بهداشت جامعه را تشریح کند

اهداف جزئی جلسه دوم

۱. عوامل موثر بر سلامت و بهداشت (عوامل فرهنگی، مذهبی و اجتماعی ...)

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه دوم:

- مفاهیم سلامتی را بیان نماید
- تعاریف سلامتی، ابعاد و الگوهای آن را توضیح دهد
- طیف سلامت و بیماری را شرح دهد
- عوامل موثر بر بهداشت و سلامتی را نام ببرد
- نحوه تاثیر هر یک از عوامل موثر بر سلامتی را توضیح دهد

اهداف جزئی جلسه سوم

۱. سیاست های جمعیتی
۲. ضوابط و معیارهای مسائل جمعیتی
۳. مشکلات ناشی از ازدیاد جمعیت در جهان و ایران

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه سوم:

- سیر رشد جمعیت جهان را تشریح نمایند
- روند رشد جمعیت ایران را توضیح دهند
- سیاست های جمعیتی و اهداف آن را تعریف نمایند
- روند سیاست های جمعیتی ایران را توضیح دهند
- اثرات ناشی از رشد جمعیت را نام ببرند
- مشکلات مختلف ناشی از ازدیاد جمعیت را در جهان شرح دهند
- مشکلات مختلف ناشی از ازدیاد جمعیت را در ایران شرح دهند

اهداف جزئی جلسه چهارم:

۱. تنظیم خانواده و فاصله گذاری در سلامت و بقاء مادران و کودکان
۲. نحوه ارتباط با مردم برای ارائه خدمات بهداشت و تنظیم خانواده

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه چهارم:

- تنظیم خانواده را تعریف نمایند
- اثرات مثبت ناشی از اجرای برنامه های تنظیم خانواده را نام ببرند
- موارد بارداریهای پر خطر را تعریف نمایند
- موارد نیاز به مشاوره ژنتیک را نام ببرند
- مهم ترین انگیزه های روی آوری به برنامه های تنظیم خانواده در ایران را نام ببرند
- اصول ارائه خدمات تنظیم خانواده به افراد جامعه را توضیح دهند
- عوامل موثر در موفقیت تنظیم خانواده را نام ببرند
- ارتباط و اجزای آن را تعریف نمایند
- مشاوره را تعریف نمایند
- اصول مشاوره تنظیم خانواده را تشریح نمایند
- انواع مشاوره تنظیم خانواده را تعریف نمایند
- خصوصیات مشاور را بیان نمایند

- مراحل مشاوره را توضیح دهند

اهداف جزئی جلسه پنجم:

۱. تاثیر آموزش در برنامه های تنظیم خانواده

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه پنجم:

- اهمیت آموزش در برنامه های تنظیم خانواده را بیان نمایند
- روش های آموزشی رایج در برنامه های تنظیم خانواده را نام ببرند
- برنامه های آموزشی تنظیم خانواده (اجرا شده و یا در دست اجرای) نظام بهداشتی کشور را نام ببرند
- نقش سازمانها و وزارت خانه های مختلف در امر آموزش تنظیم خانواده را بیان نمایند

اهداف جزئی جلسه ششم:

۱. مهاجرت، فقر و بیسوادی و تاثیر آن بر بهداشت جامعه

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه ششم:

- انواع مختلف فقر را تعریف کند
- علل مختلف فقر در جامعه را توضیح دهد
- تاثیر فقر را بر جنبه های مختلف زندگی تشریح نماید
- رابطه فقر و بیسوادی در جوامع را توضیح دهد
- پیامدهای مختلف بیسوادی را در جوامع شرح دهد
- انواع مختلف مهاجرت را تعریف کند
- عوامل خطر برای مهاجران را شرح دهد
- نقش پرستار بهداشت جامعه را در رابطه فقر، بیسوادی و مهاجرت در جوامع تشریح کند

اهداف جزئی جلسه هفتم:

۱. کاربرد فرآیند پرستاری در بهداشت جامعه

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه هفتم:

- فرآیند پرستاری در جامعه را توصیف کند
- ویژگیهای فرآیند پرستاری در جامعه را بیان کند
- روش های مختلف بررسی در بهداشت جامعه را شرح دهد
- مراحل فرآیند پرستاری بهداشت جامعه را توضیح دهد
- موانع اجرای فرآیند پرستاری در جامعه را لیست کند

اهداف جزئی جلسه هشتم:

۱. نظام ها و سازمانهای عرضه خدمات بهداشتی در ایران

۲. نظام ها و سازمانهای عرضه خدمات بهداشتی در جهان

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه هشتم:

- نقش تسهیلات بهداشتی در تامین سلامت جامعه را شرح دهد

- وضعیت خدمات بهداشتی درمانی در جهان را توضیح دهد و با ایران مقایسه نماید
- سازمانهای ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی در جهان و ایران را نام ببرد
- اهداف و وظایف هر یک از سازمانهای بهداشتی درمانی در جهان و ایران را توضیح دهد
- رابطه توسعه و بهداشت را توصیف کند

اهداف جزئی جلسه نهم:

مراقبت های اولیه بهداشتی

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه نهم:

- تاریخچه و مفهوم بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ را توضیح دهد
- اهمیت مراقبتهای بهداشتی اولیه و بهداشت برای همه را شرح دهد.
- اصول و ابعاد مراقبتهای بهداشتی اولیه را نام ببرد.
- هدف از مراقبتهای بهداشتی اولیه را بیان کند
- عوامل موثر در عدم موفقیت برنامه های مربوط به مراقبتهای بهداشتی اولیه را توضیح دهد
- نقش پرستار بهداشت جامعه در سیستم مراقبتهای بهداشتی اولیه را شرح دهد

اهداف جزئی جلسه دهم:

سیستم شبکه

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه دهم:

- تاریخچه سیستم شبکه های بهداشتی - درمانی در ایران را بیان نمایند
- سطوح مختلف مراقبت بهداشتی را شرح دهند
- ساختار واحدهای مختلف عرضه خدمات بهداشتی درمانی در ایران را توضیح دهند
- وظایف واحدهای مختلف عرضه خدمات بهداشتی درمانی در ایران را توضیح دهند

اهداف جزئی جلسه یازدهم:

۱. فرآیند آموزش بهداشت، مفاهیم، اصول، روشهای آموزش بهداشت
۲. مدلهای آموزش بهداشت،
۳. تکنولوژی آموزشی

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه یازدهم:

- فرآیند آموزش بهداشت را تعریف کند
- اهمیت آموزش بهداشت را توصیف کند
- اصول آموزش بهداشت را نام ببرد
- مراحل آموزش بهداشت را بیان کند
- روش های مختلف آموزش بهداشت و مزایا و معایب هر یک را شرح دهد
- مدل های مطرح شده در آموزش بهداشت را نام برده و توضیح دهد
- نقش پرستار در آموزش بهداشت را بیان نماید
- تعریف تکنولوژی آموزشی را از دیدگاههای مختلف بیان نماید
- اجزای مختلف الگوی آموزشی را از نظر جیمز براون توضیح دهد
- کاربرد علوم مختلف در تکنولوژی آموزشی را شرح دهد

اهداف جزئی جلسه دوازدهم:

۱. اولویت های بهداشتی در ایران (بهداشت روان، بهداشت مادر و کودک)

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه دوازدهم:

- اهمیت توجه به بهداشت روان را بیان کند
- مفهوم بهداشت روان را توصیف کند
- اهداف بهداشت روان را تشریح کند
- ویژگیهای افراد سالم را از نظر بهداشت روان نام ببرد
- عوامل خطر جهت بهداشت روان را توضیح دهد
- سطوح مختلف پیشگیری از بیماریهای روانی را شرح دهد
- اهمیت خانه، مدرسه و جامعه را در حفظ بهداشت روان توضیح دهد
- اهمیت مراقبت از مادران باردار را بیان نماید
- اهمیت مراقبت از کودکان و توجه به رشد و تکامل آنان را توضیح دهد
- برنامه ها و خدمات بهداشتی جاری در مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت را در رابطه با مادران باردار شرح دهد
- برنامه ها و خدمات بهداشتی جاری در مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت را در رابطه با کودکان زیر ۸ سال شرح دهد
- اهمیت شیر مادر در تغذیه کودک را بیان نماید
- نحوه شروع تغذیه تکمیلی و اصول مربوطه را توضیح دهد

اهداف جزئی جلسه سیزدهم:

۱. اولویت های بهداشتی در ایران (بهداشت دهان و دندان و کنترل و پیشگیری از بیماریهای واگیر)

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه سیزدهم:

- اهمیت توجه به بیماریهای واگیر را در دنیای امروزی بیان کند
- عوامل موثر بر بیماریهای واگیر را توضیح دهد
- مراحل بیماری واگیر را شرح دهد
- روشهای مختلف انتقال بیماریهای واگیر را شرح دهد
- نحوه انتشار بیماری واگیر در جامعه را توضیح دهد
- نحوه پیشگیری از بیماریهای واگیر را تشریح کند
- مراحل کنترل بیماری واگیر را نام ببرد
- وظایف پرستار بهداشت جامعه در کنترل و پیشگیری از بیماریهای واگیر را توضیح دهد
- اهمیت بهداشت دهان و دندان را در گروههای مختلف جمعیت توضیح دهد
- گروههای هدف در مراقبت های بهداشت دهان و دندان را نام ببرد
- برنامه های جاری بهداشتی در رابطه با گروههای هدف در مراقبت های بهداشت دهان و دندان را شرح دهد

اهداف جزئی جلسه چهاردهم:

۱. برنامه گسترش ایمن سازی

۲. چگونگی اجرای برنامه واکسیناسیون

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه چهاردهم:

- دفاع اختصاصی و غیر اختصاصی را توضیح دهد
- فرآیند ایمن سازی را تعریف نماید
- انواع ایمنی را با ذکر مثال شرح دهد
- واکسن را تعریف نماید
- بیماری ها و علائم اختصاری واکسن های برنامه گسترش ایمن سازی را شرح دهد
- برنامه جاری و جدول ایمن سازی کودکان زیر ۷ سال را توضیح دهد
- برنامه جاری و جدول ایمن سازی زنان در سنین باروری (با و بدون سابقه ایمن سازی با واکسن دوگانه ویژه بزرگسالان) را توضیح دهد
- جدول ایمن سازی علیه بیماری " هپاتیت ب " برای گروههای پر خطر را توضیح دهد
- انواع واکسن ها، مقدار، راه تجویز و شرایط نگهداری آنها را توضیح دهد
- موارد منع واکسیناسیون را توضیح دهد
- نکات مهم برنامه گسترش ایمن سازی را بر اساس آخرین ویرایش برنامه کشوری بیان نماید
- زنجیره سرما را تعریف کند
- اهمیت زنجیره سرما را در حفظ سلامت واکسن ها توضیح دهد

اهداف جزئی جلسه پانزدهم:

۱. بهداشت مدارس و نقش های پرستار بهداشت مدارس

اهداف و انتظارات از دانشجویان در جلسه پانزدهم:

- مفهوم بهداشت مدارس را تعریف کند
- تاریخچه بهداشت مدارس در جهان و ایران را بیان کند
- اهمیت بهداشت مدارس را شرح دهد
- اهداف اصلی و اختصاصی بهداشت مدارس را توضیح دهد
- اجزاء فعالیت های بهداشت مدارس را شرح دهد
- برنامه های جاری در حوزه بهداشت مدارس کشور را توضیح دهد
- بهداشت محیط مدارس را تشریح نماید
- نقش های مختلف پرستار بهداشت مدارس را نام ببرد

نحوه اداره کلاس :

روش تدریس:

- (۱) سخنرانی
- (۲) پرسش و پاسخ
- (۳) بحث گروهی
- (۴) استفاده از وسایل کمک آموزشی

الگوهای مورد استفاده در تدریس:

- ۱- الگوی پیش سازمان دهنده
- ۲- الگوی حل مسئله
- ۳- الگوی عمومی تدریس

تکالیف دانشجویان:

۱. حضور به موقع در کلاس
۲. انجام تکالیف مشخص شده در جلسات درسی و تمرینات تفکر خلاق و انتقادی مربوطه
۳. مشارکت در بحث‌های کلاسی در طول تدریس

نحوه ارزشیابی:

- کنفرانس دانشجویان ، تمرینات تفکر انتقادی و فعالیتهای کلاسی ۴ نمره
- امتحان پایان ترم ۱۶ نمره

(سئوالات ارزشیابی پایانی به صورت چهارگزینه ای خواهد بود.)

منابع معرفی شده از سوی شورای عالی علوم پزشکی وزارت بهداشت برای این درس: (آخرین ویرایش هر کتاب

(

- ۱) گری، جان ارسترانگ میوز و فولر، گادفری. مبانی پزشکی پیشگیری. ترجمه: علی صارمی، اکبر خمسه. تهران: جهاددانشگاهی
- ۲) محسنی، منوچهر. جامعه شناسی پزشکی و بهداشت. تهران: طهوری.
- ۳) میر حسینی، غلامرضا. اصول خدمات بهداشتی. تهران: ژرف
- ۴) مک، موری آن. پرستاری بهداشت جامعه: مراقبت های بهداشتی اولیه در عمل. ترجمه: آمنه انوشه و دیگران. تهران: ارجمند
- ۵) محمدی، رخشنده. پرستاری بهداشت جامعه. تهران: نشر نی.
- 6) Nies, M.A., McEwen, M. **Community Health Nursing: Promoting the Health of Populations.** (3rd ed) Philadelphia: W.B.Saunders.
- 7) Lundy, K.S., Janes, S. **Community Health Nursing: Caring for the Publics Health.** (1st ed) Sudbury: Jones and Barlett

سایر منابع (آخرین ویرایش هر کتاب)

- ۸) ایلدر آبادی، اسحق. (آخرین ویرایش). درسنامه پرستاری بهداشت جامعه ۳ و ۲. تهران: نشر سالمی
- ۹) جدید میلانی، ارشدی، فرخ سهیل، اسدی نوقابی، احمد علی. پرستاری بهداشت جامعه ۱ و ۲. تهران: نشر اندیشه رفیع
- ۱۰) کشتکاران، زهرا. نکات برتر پرستاری بهداشت جامعه. تهران: انتشارات بشری
- ۱۱) بهنودی، زهرا. مبانی بهداشت جامعه. تهران: انتشارات بشری
- ۱۲) باقیانی مقدم محمد حسین، احرام پوش محمد حسن. اصول و کلیات خدمات بهداشتی .. تهران: انتشارات چراغ دانش.
- ۱۳) توکلی قوچانی، حمید. پرستاری بهداشت جامعه .. تهران: نشر نی
- ۱۴) عباسی مرنی فاطمه. پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: نشر و تبلیغ بشری.
- ۱۵) آشفته تهرانی، امیر. جامعه شناسی جمعیت. اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- ۱۶) جی. ای. پارک، ک. پارک. درسنامه جامع بهداشت. ترجمه منوچهر کرمی و حسین انصاری. تهران: موسسه انتشاراتی کتاب میر.
- ۱۷) شجاعی تهرانی، حسین. جمعیت، تنظیم خانواده و بهداشت باروری. تهران: انتشارات سماط.
- ۱۸) عبدلی یزدی، نوشین. پرستاری بهداشت جامعه (۱). تهران: نشر چراغ دانش
- ۱۹) علی محمدزاده، خلیل، فرزادی، زهرا. درسنامه جامع جمعیت و تنظیم خانواده . تهران: انتشارات فردوس
- ۲۰) کمیته کشوری ایمن سازی. برنامه و راهنمای ایمن سازی . مرکز مدیریت بیماریهای معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،
- 21) Stanhope, Lancaster. Community & Public Health Nursing. Mosby Company. st louis.
- 22) Lancaster and Stanhope. COMMUNITY HEALTH NURSING. Washington: Mosby Company
- 23) Smith – Claudia M. & Frances A. Mauer. COMMUNITY HEALTH NURSING. Theory and practice. Philadelphia: W.B. Saunders.